

مدیریت ورزشی _ فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۴
دوره ۷، شماره ۱، ص: ۸۳-۹۸
تاریخ دریافت: ۹۱/۱۱/۰۴
تاریخ پذیرش: ۹۲/۰۳/۱۸

شناسایی و اولویت بندی موانع مشارکت کارکنان ادارات دولتی استان کرمان در فعالیت های ورزشی با رویکرد منسجم آنالیز چندمعیاره و کپلند

کوروش قهرمان تبریزی^۱، سید محمد جواد رضوی محمودآبادی^{۲*}

۱. دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران، ۲. کارشناس ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان، اصفهان، ایران

چکیده

هدف از این مطالعه شناخت و در نهایت اولویت بندی موانع مشارکت کارکنان ادارات دولتی استان کرمان در فعالیت های ورزشی بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه کارکنان ادارات دولتی استان کرمان بود، که با استناد به سالنامه آماری کارکنان دستگاه های اجرایی استان کرمان در سال ۱۳۹۱، تعداد آنها ۲۳۳۶۰ نفر بود، که با توجه به جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) حجم نمونه برابر ۳۷۸ نفر برآورد شد. این پژوهش از نوع کاربردی است و به شیوه پیمایشی اجرا شد. ابزار اندازه گیری آزمودنی ها پرسشنامه محقق ساخته تعیین موانع مشارکت ورزشی کارکنان بود که پایایی آن توسط محقق ۰/۹۱ برآورد شد. در این مطالعه، در وهله اول موانع مشارکت ورزشی کارکنان شناسایی، سپس با استفاده از مدل های مختلف روش های تصمیم گیری چندشاخصه رتبه بندی شدند. با توجه به اینکه نتایج حاصل از اجرای مدل های مذکور در مواردی با هم همخوانی نداشت، برای رسیدن به اجماع، از شیوه ادغامی کپلند، استفاده شد. نتایج نشان داد، که سه علت اصلی عدم مشارکت کارکنان در فعالیت های ورزشی به ترتیب موانع، نبود ورزش های مختلف مورد علاقه در سطح سازمان، نبود امکانات و تسهیلات ورزشی در سطح ادارات دولتی استان کرمان و فقدان برنامه ریزی مناسب برای فعالیت های ورزشی کارکنان بود.

واژه های کلیدی

ادارات دولتی، استان کرمان، تکنیک های تصمیم گیری، کپلند، مشارکت ورزشی.

مقدمه

در سال‌های اخیر همگام با بروز تحولات بنیادین و همه‌جانبه در جامعه و گسترش فناوری و ماشینی شدن زندگی، چاقی و بیماری‌هایی مانند بیماری‌های قلبی عروقی که اغلب ناشی از کم‌تحرکی است، شیوع پیدا کرده است. اکنون پرداختن به فعالیت جسمانی و ورزش و توجه به اثرهای سودبخش آن بر سلامت و نشاط در میان کارکنان سازمان‌های مختلف کشور باید بیشتر مورد توجه قرار گیرد، چراکه کارکنان با توجه به شرایط ویژه جسمانی تحرک کمتری دارند و اغلب شرایط و موقعیت پرداختن به فعالیت‌های ورزشی برای آنان وجود ندارد، این مشکل می‌تواند به شدت آینده سازمان‌ها و جامعه را تهدید کند و کارایی مطلوب سازمان را به مخاطره اندازد. از این‌رو فعالیت بدنی به‌عنوان بخشی جدانشدنی از اقدامات پیشگیری‌کننده در راستای افزایش سلامتی جسمی و روانی در افراد مطرح است و می‌تواند موجب افزایش اعتماد به نفس و رضایت از خود در افراد شود (۱۲). در حقیقت امروزه انگیزه مردم دنیا از شرکت در فعالیت‌های ورزشی کسب سلامت، تندرستی، نشاط و دوری از بیماری‌هاست (۷). از سوی دیگر، امروزه ورزش، به‌حدی گسترش و توسعه یافته است که کارشناسان آن را «جهان کوچک در جامعه» قلمداد می‌کنند. به اعتقاد صاحب‌نظران، ورزش ارزش‌ها، ساختار و نیروی محرکه جامعه را نشان می‌دهد و ویژگی‌های اجتماعی را منعکس می‌کند (۶). زنان و مردان در فرایند جامعه‌پذیری از طریق ورزش با نوعی دنیای مردانه و زنانه در این زمینه مواجه می‌شوند (۱۵). همچنین از طریق ورزش می‌توان درباره سطح پیشرفت اجتماعی و اقتصادی یک جامعه قضاوت کرد، زیرا پیشرفت و توسعه ورزش به عوامل اجتماعی- فرهنگی حاکم بر جامعه وابسته است (۶). زندگی بی‌تحرک مشکل جهانی برای سلامت جامعه است. بی‌تحرکی علت عمده مرگ‌ومیر، بیماری و ناتوانی است. حدود دو میلیون مرگ هر سال به‌علت نداشتن فعالیت بدنی اتفاق می‌افتد و یافته‌های اولیه پژوهش سازمان بهداشت جهانی حاکی از آن است که زندگی بی‌تحرک یکی از ده علت عمده مرگ‌ومیر در جهان است (۱۰). در سطح جهان بیماری‌های ناشناخته‌ای بشر را درگیر کرده است. یکی از مهم‌ترین این بیماری‌های عجیب و خطرناک، سرطان است و تعداد بیماران مبتلا به انواع مختلف سرطان روزبه‌روز رو به افزایش است. این بیماری به شکل‌های گوناگون و با علل ناشناخته‌ای بشر را در دام مشکلات متعدد و هزینه‌های بسیار سنگین درمانی می‌اندازد. امروزه با بررسی‌های پزشکی دقیق و به‌طور باورنکردنی مشخص شده است، که تعداد زیادی از انواع سرطان‌ها به داروهای بسیار گران‌قیمت و پیچیده نیاز ندارند و با افزایش فعالیت‌های ورزشی در فرد بیمار نشانه‌های بیماری رو به کاهش می‌روند

و بهبودی و مهار بیماری روی می‌دهد. بهبود سرطان روده و مقعد در افراد سالمند (۱۰) و بهبود سرطان پروستات در بین مردان سالمند (۱۶)، نمونه‌هایی از این نتایج شایان توجه در اهمیت شرکت در فعالیت‌های ورزشی در افراد جامعه و حفظ و افزایش سلامتی در آنهاست. به هر حال به نظر می‌رسد که در بین افراد جامعه نقش فعالیت‌های ورزشی برای سالمندان بسیار حائز اهمیت است و فعالیت‌های جسمانی برنامه‌ریزی شده و منظم در طول زندگی سالمندان، سبب می‌شوند تا سطح فعالیت بدنی و سلامت جسمانی و روانی آنها افزایش پیدا کند.

در بررسی پژوهش‌های صورت‌گرفته شعبان‌زاده (۱۳۸۴) در پژوهشی با عنوان «موانع مشارکت دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه شهرستان اشنویه در فعالیت‌های ورزشی» نتیجه گرفت که دوری امکانات و تسهیلات ورزشی از محل زندگی، محدودیت‌های فرهنگی و اجتماعی، بالا بودن هزینه مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، ضعف مهارت‌های ورزشی به علت کمبود مربیان متخصص، لذت نبردن از فعالیت‌های ورزشی گذشته، از مهم‌ترین موانع مشارکت دانش‌آموزان دختر شهرستان اشنویه در فعالیت‌های ورزشی است (۴). دان و همکاران (۲۰۰۴) در پژوهشی دیگر به بررسی موانع مشارکت سالمندان در فعالیت‌های بدنی در شهر مانتیویا کانادا پرداخت. نتایج پژوهش نشان داد که وضعیت اقتصادی نامناسب، بالا بودن هزینه‌های فعالیت‌های بدنی، کمبود امکانات و تجهیزات ورزشی، عدم آگاهی و تعهدات خانوادگی، مهم‌ترین موانع شرکت آنها در فعالیت‌های ورزشی بوده است (۱۱). کندی (۲۰۰۷) در پژوهشی به بررسی موانع مشارکت دختران جوان استرالیایی در ورزش پرداخت. نتایج نشان داد حضور پسران در این‌گونه محیط‌ها و نیز خجالت کشیدن از شرکت در فعالیت‌های ورزشی از مهم‌ترین دلایل عدم شرکت دختران جوان در فعالیت‌های ورزشی بوده است (۱۴). شفارد (۲۰۰۷) در پژوهشی به بررسی تأثیر فعالیت‌های بدنی روی افراد سالمند، جوانان و کودکان پرداخت. نتایج نشان داد، به نظر می‌رسد فواید فعالیت‌های بدنی در افراد سالمند بیشتر از جوانان و کودکان باشد. این نتیجه شاید به این دلیل باشد که سطح اولیه آمادگی جسمانی و فعالیت‌های بدنی در سالمندان در سطح پایین‌تری نسبت به جوانان و کودکان بوده است (۱۷). سالاری (۱۳۸۷) در پژوهشی با عنوان «بررسی علل عدم مشارکت دانشجویان دانشگاه آزاد تفت در فعالیت‌های ورزشی»، به این نتیجه رسید که مهم‌ترین دلایل عدم مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های ورزشی عبارتند از: کمبود امکانات ورزشی، نداشتن برنامه‌ریزی صحیح دانشگاه در امر ورزش و ضعف بیشتر دانشجویان در مهارت‌های ورزشی (۳). در پژوهشی دیگر عالیپور (۱۳۸۶) به بررسی وضعیت فعالیت روزمره زندگی سالمندان ساکن در سرای

سالمندان صادقیه اصفهان پرداخت. در این پژوهش وضعیت فعالیت فیزیکی مشاهده و بررسی شد. همزمان مشخصات فردی و ارزیابی سلامت شخصی و بیماری‌های محدودکننده حرکت بررسی شد. نتایج نشان داد که بیشتر سالمندان ساکن در سرای سالمندان بی‌سوادند و اقامت دائم داشته و نگرشی متوسط تا ضعیف به سلامت خودشان دارند و بین مدت اقامت و نگرش به سلامتی و فعالیت روزمره ارتباط معناداری مشاهده شد (۵). جیمز و همکاران (۲۰۰۸) در پژوهشی در زمینه مشارکت دختران و پسران در فعالیت‌های ورزشی به این نتیجه رسیدند که دختران کمتر از پسران در فعالیت‌های ورزشی شرکت می‌کنند، درحالی‌که پسران علاقه بیشتری برای شرکت در این فعالیت‌ها دارند. نتایج نشان داد که مشارکت دختران و پسران در فعالیت‌های ورزشی بیشتر تحت تأثیر محرک‌های اجتماعی قرار می‌گیرد، بنابراین مربیان متخصص باید جوانان (دختران و پسران) را برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی تشویق کنند (۱۳). آلیسون و همکاران (۲۰۰۸) در پژوهشی به بررسی موانع مشارکت سالمندان ۶۵ تا ۸۴ ساله شهر داندی اسکاتلند در فعالیت‌های بدنی پرداختند. نتایج حاکی از این بود که کوتاهی نفس، درد مفصل، بی‌علاقگی، از دست دادن انرژی و عدم تعلق به گروه، از مهم‌ترین موانع عدم مشارکت سالمندان شهر داندی در فعالیت‌های بدنی بوده است (۹). رحمانی و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی به سنجش تمایز سرمایه اجتماعی جوانان با محوریت مشارکت ورزشی پرداختند. نتایج نشان داد که بین میزان سرمایه اجتماعی دانشجویان ورزشکار و غیرورزشکار تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین مقایسه میانگین‌ها نشان داد این تفاوت به نفع ورزشکاران است (۲). نقدی (۱۳۹۰) در پژوهشی موانع فرهنگی - اجتماعی مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی را بررسی کرد. نتایج بیانگر پایگاه اقتصادی اجتماعی بالاتر، میزان سرمایه فرهنگی، تمایل فردی و حمایت اجتماعی بیشتر زنان ورزشکار نسبت به زنان غیرورزشکار است. نگرش خانواده زنان ورزشکار، مثبت‌تر و میزان پذیرش باورهای قالبی به‌طور معناداری کمتر از زنان غیرورزشکار است. اما از نظر سودمندی ادراک‌شده تفاوت معناداری بین دو گروه وجود ندارد. همچنین نتایج رگرسیون لجستیک نشان داد که متغیرهای سرمایه فرهنگی و تمایل فردی، دو متغیر تأثیرگذار بر احتمال مشارکت ورزشی است (۸). ویکر و همکاران (۲۰۱۲) در پژوهش خود به بررسی عوامل سطح کلان و خرد مشارکت ورزشی ساکنان شهر مونیخ پرداختند. نتایج نشان داد جدا از عوامل سطح خرد، در دسترس بودن استخرهای شنا و پارک‌ها و اماکن ورزشی عاملی مهم برای شرکت ساکنان شهر در فعالیت‌های ورزشی است. علاوه بر این برنامه‌ریزی مناسب باشگاه‌های ورزشی خصوصی منبع بسیار خوبی برای افراد طبقه بالای جامعه و برنامه‌ریزی مناسب توسط شهرداری‌ها منبع

مناسبی برای افراد طبقه پایین جامعه است که در نهایت موجب مشارکت هرچه بیشتر ساکنان در امر ورزش می‌شود (۱۸). با عنایت به مطالب گفته شده و با توجه به اینکه افزایش میزان کارایی کارکنان سازمان‌ها مسئله عمده و مورد توجه همه سازمان‌های امروزی است و انجام فعالیت ورزشی می‌تواند عامل مهمی در ایجاد و تحقق این امر مهم باشد، برنامه‌ریزی و برگزاری جلسات ورزشی مطابق با سطح تناسب بدنی کارکنان می‌تواند نقش مهمی در سلامت بدنی و روانی افراد سازمان‌ها داشته باشد، که خود نیز موجب افزایش همبستگی و کاهش احساس تنهایی بین آنها می‌شود. همچنین با توجه به اهمیت روزافزون انجام فعالیتهای ورزشی و به‌منظور حفظ و تأمین سلامت کارکنان، پرداختن به موانع مشارکت ورزشی کارکنان مانند وضعیت امکانات ورزشی ویژه کارکنان و استفاده از نیروی انسانی متخصص در زمینه ورزش کارکنان، از جمله مسائلی است که باید مورد توجه مدیران سازمان‌ها قرار گیرد. با وجود این مشکلات فراوان بر سر راه ورزش در سطح همگانی در سازمان‌ها وجود دارد که سبب می‌شود کارکنان آنها نتوانند در این‌گونه فعالیتهای شرکت کنند و رفته‌رفته سلامتی و نشاط خود را از دست می‌دهند، در نتیجه کارایی مطلوب سازمان کاهش می‌یابد. با توجه به این امر که برنامه‌ریزی مطلوب و صحیح در زمینه ورزش کارکنان و اعتلا و گسترش آن به تحقیقات اصولی نیاز دارد و از آنجا که قبلاً در این خصوص کار نظام‌مندی انجام نگرفته است، در این راستا در پژوهش حاضر تلاش بر این است تا عواملی که مانع مشارکت کارکنان ادارات دولتی استان کرمان در فعالیتهای ورزشی می‌شود، شناسایی و اولویت‌بندی شود تا با ارائه راهکار بتوانیم علاقه کارکنان استان کرمان را به فعالیتهای ورزشی افزایش دهیم.

روش تحقیق

پژوهش حاضر با توجه به ماهیت موضوع و هدف‌های مورد نظر از نوع کاربردی است و به شیوه پیمایشی اجرا شده است. اطلاعات مورد نیاز برای اجرای پژوهش با استفاده از انواع روش‌های میدانی، کتابخانه‌ای، مشاهده، پرسشنامه و بعضاً مصاحبه به‌دست آمده است. جامعه مورد نظر کلیه کارکنان ادارات دولتی استان کرمان بودند که با استناد به سالنامه آماری کارکنان دستگاه‌های اجرایی استان کرمان در سال ۱۳۹۱ برابر با ۲۳۳۶۰ نفر بودند که با استفاده از جدول کرجسی و مورگان حجم نمونه انتخاب‌شده برابر با ۳۷۸ نفر بود. همچنین با توجه به گستردگی جغرافیایی و حجم نمونه، روش نمونه‌گیری خوشه‌ای بود. از طریق مصاحبه و نظرسنجی از استادان و متخصصان در این زمینه ۲۵ معیار نهایی به‌عنوان موانع

مشارکت ورزشی شناسایی و تأیید شد. جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از پرسشنامه انجام گرفت. پس از توزیع و جمع‌آوری پرسشنامه‌ها ۳۷۸ پرسشنامه در تحلیل‌های بعدی مورد استفاده قرار گرفت. در این پژوهش پرسشنامه موانع مشارکت ورزشی ابزار اصلی اندازه‌گیری بود. روایی و اعتبار این پرسشنامه توسط ده تن از استادان مدیریت ورزشی و استادان دانشکده مدیریت دولتی تهران با استفاده از ضریب کندال (۰/۸۷) تأیید شد، همچنین میزان پایایی این پرسشنامه ۰/۹۱ برآورد شد. در این پژوهش برای رتبه‌بندی عوامل از روش‌های تصمیم‌گیری چندشاخصه (MADM) استفاده شد.

نتایج و یافته‌های تحقیق

ابتدا با مرور قیاسی مطالعات پیشین و بهره‌گیری از نظرهای کارکنان ذی‌ربط، شاخص‌های مؤثر بر موانع مشارکت کارکنان در فعالیت‌های ورزشی مشتمل بر ۲۵ عامل، شناسایی شد. این عوامل همراه با منبع استخراج آنها در جدول ۱ خلاصه شده است.

جدول ۱. موانع مشارکت ورزشی کارکنان ادارات دولتی استان کرمان

شماره	مؤلفه	منبع
۱	عدم آگاهی نسبت به مزایا و سودمندی‌های ورزشی	عالی‌پور (۱۳۸۶)
۲	مشغله کاری زیاد و نداشتن وقت کافی	مصاحبه با کارکنان
۳	نداشتن برنامه‌ریزی مناسب برای فعالیت‌های ورزشی کارکنان توسط سازمان	ویکر و همکاران (۲۰۱۲)
۴	نداشتن انگیزه کافی برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی	مصاحبه با کارکنان
۵	نبود مربی متخصص در رشته‌های مختلف ورزشی در سطح سازمان	جیمز و همکاران (۲۰۰۸)
۶	نبود ورزش‌های مختلف مورد علاقه در سطح سازمان	آلیسون و همکاران (۲۰۰۸)
۷	نبود بروشورها، کتاب‌ها و مجلات تخصصی مربوط به ورزش در سازمان	عالی‌پور (۱۳۸۶)
۸	فقدان گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات در ورزش سازمان (نبود سایت برای ورزش کارکنان)	مصاحبه با کارکنان
۹	زیاد بودن هزینه فعالیت‌های ورزشی (مشکلات اقتصادی مربوط به ورزش)	دان و همکاران (۲۰۰۴)
۱۰	عدم کفایت نیروی انسانی متخصص در زمینه تربیت بدنی ادارات دولتی	مصاحبه با کارکنان
۱۱	فقدان کلاس‌های آموزشی ورزشی برای افزایش آگاهی عمومی کارکنان	مصاحبه با کارکنان
۱۲	عدم فرهنگ‌سازی در زمینه ورزش و تندرستی	نقدی (۱۳۹۰)
۱۳	فقدان سیستم پاداش و تشویق برای شرکت کارکنان در ورزش	مصاحبه با کارکنان
۱۴	نبود مراکز و خدمات مشاوره‌ای ورزش در سطح ادارات دولتی استان کرمان	مصاحبه با کارکنان
۱۵	کمبود مسابقات ورزشی در بین کارکنان	مصاحبه با کارکنان
۱۶	عدم حمایت مسئولان ادارات از شرکت کارکنان در فعالیت‌های ورزشی	مصاحبه با کارکنان
۱۷	نبود افراد متخصص در رأس ورزش ادارات دولتی استان کرمان	مصاحبه با کارکنان
۱۸	نگرانی در مورد آسیب‌دیدگی در ورزش‌ها	مصاحبه با کارکنان
۱۹	فقدان نگرش مثبت مسئولان ادارات دولتی به امر ورزش	مصاحبه با کارکنان
۲۰	نبود امکانات و تسهیلات ورزشی در سطح ادارات دولتی استان کرمان	سلاری (۱۳۸۷)

ادامه جدول ۱. موانع مشارکت ورزشی کارکنان ادارات دولتی استان کرمان

شماره	مؤلفه	منبع
۲۱	عدم حمایت و پشتیبانی از کارکنان برای شرکت در دوره‌های تخصصی ورزش (مثل داوری و مربیگری)	مصاحبه با کارکنان
۲۲	ضعف مهارت در رشته‌های مختلف ورزشی در کارکنان	شعبان زاده (۱۳۸۴)
۲۳	مشکلات مربوط به سلامتی و جسمانی (مشکلات پزشکی)	مصاحبه با کارکنان
۲۴	عدم همکاری از طرف خانواده کارکنان	نقدی (۱۳۹۰)
۲۵	نداشتن همراه برای شرکت در فعالیتهای ورزشی	مصاحبه با کارکنان

بعد از استخراج عوامل، در قالب پرسشنامه‌ای از افراد پژوهش درخواست شد این عوامل را براساس مقیاس پنج‌ارزشی لیکرت (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد) ارزش‌گذاری کنند و پس از جمع‌آوری داده‌های حاصل از نظرهای افراد در پژوهش، ماتریس تصمیم تشکیل داده شد. این ماتریس مشتمل بر ۴۵ سطر (تعداد معیارها) و ۵۴ ستون (تعداد افراد) بود. قبل از اجرای مراحل محاسباتی روش‌های SAW، TOPSIS، ELECTRE و TAXONOMY ابتدا باید ضرایب اهمیت شاخص‌ها تعیین شود. در این تحقیق، با استفاده از روش آنتروپی شانون^۱ این ضرایب به دست آمد. پس از اجرای روش‌های مذکور نتایج زیر حاصل شد (جدول ۲).

جدول ۲. رتبه‌بندی مؤلفه‌های موانع مشارکت ورزشی براساس روش‌های مختلف MADM

مؤلفه	SAW		TOPSIS		TAXONOMY		ELECTRE
	Wi	رتبه	C_i^+	رتبه	C_i^-	رتبه	
۱	۰/۴۶۳	۲۲	۰/۳۹۸	۱۲	۰/۱۸۵۴	۲۲	۱۶
۲	۰/۷۲۶	۴	۰/۵۲۷	۳	۰/۵۵۹	۶	۵
۳	۰/۷۵۲	۲	۰/۵۲۴	۴	۰/۵۲۴	۴	۴
۴	۰/۵۸۵	۱۴	۰/۴۲۹	۸	۰/۶۹۹	۱۷	۷
۵	۰/۶۷۷	۸	۰/۴۰۵	۱۱	۰/۵۵	۵	۱۳
۶	۰/۸۴۲	۱	۰/۶۴۴	۲	۰/۴۵۵	۲	۱
۷	۰/۵۱۴	۲۰	۰/۳۵۱	۱۷	۰/۷۸۳	۲۱	۲۰
۸	۰/۴۰۳	۲۴	۰/۲۴۷	۲۴	۰/۹۵۷	۲۴	۲۴
۹	۰/۵۳۶	۱۷	۰/۴۶۵	۷	۰/۷۶	۲۰	۱۳
۱۰	۰/۶۳	۱۱	۰/۴۰۶	۱۰	۰/۶۳۸	۱۳	۱۳
۱۱	۰/۶۷	۷	۰/۴۰۸	۹	۰/۵۷۵	۷	۱۲
۱۲	۰/۵۸۴	۱۵	۰/۳۱۳	۲۰	۰/۶۰۱	۱۰	۱۹
۱۳	۰/۶۴۳	۹	۰/۳۴۳	۱۸	۰/۴۹۶	۳	۷

1. Shannon Entropy

ادامه جدول ۲. رتبه‌بندی مؤلفه‌های موانع مشارکت ورزشی براساس روش‌های مختلف MADM

مؤلفه	SAW		TOPSIS		TAXONOMY		ELECTRE
	Wi	رتبه	C_i^+	رتبه	C_i^-	رتبه	
۱۴	۰/۵۴۷	۱۶	۰/۳۴۷	۱۴	۰/۶۹۲	۱۶	۱۷
۱۵	۰/۶۰۶	۱۳	۰/۳۶۸	۱۵	۰/۶۶۳	۱۵	۷
۱۶	۰/۶۱۸	۱۲	۰/۳۵۸	۱۶	۰/۵۹۴	۸	۷
۱۷	۰/۶۹۲	۵	۰/۴۸۱	۵	۰/۶۰۲	۱۱	۵
۱۸	۰/۴۹۶	۲۱	۰/۲۶۲	۲۳	۰/۷۲۵	۱۸	۲۳
۱۹	۰/۵۲۲	۱۹	۰/۲۸۹	۲۱	۰/۷۲۷	۱۹	۲۱
۲۰	۰/۷۴۶	۳	۰/۴۷۷	۶	۰/۴۵۱	۱	۳
۲۱	۰/۶۸۵	۶	۰/۶۶	۱	۰/۵۹۷	۹	۱
۲۲	۰/۵۳۵	۱۸	۰/۲۸۴	۲۲	۰/۶۴۸	۱۴	۲۲
۲۳	۰/۶۳۸	۱۰	۰/۳۹۳	۱۳	۰/۶۱۳	۱۲	۷
۲۴	۰/۴۲۷	۲۳	۰/۳۲۲	۱۹	۰/۹۲۱	۲۳	۱۸
۲۵	۰/۲۵۶	۲۵	۰/۱۱۳	۲۵	۱/۰۵۴	۲۵	۲۵

همان‌گونه که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، نتایج حاصل از به‌کارگیری مدل SAW نشان می‌دهد به‌ترتیب مؤلفه‌های نبود ورزش‌های مختلف مورد علاقه در سطح سازمان، عدم برنامه‌ریزی مناسب برای فعالیت‌های ورزشی کارکنان توسط سازمان و نبود امکانات و تسهیلات ورزشی در سطح ادارات دولتی استان کرمان، دارای بیشترین اهمیت یا اولویت نسبت به سایر مؤلفه‌ها هستند. نتایج حاصل از به‌کارگیری مدل TOPSIS نشان می‌دهد به‌ترتیب عوامل عدم پشتیبانی و حمایت از کارکنان برای شرکت در دوره‌های تخصصی ورزش (مثل داوری و مربیگری)، نبود ورزش‌های مختلف مورد علاقه در سطح سازمان و مشغله کاری زیاد و نداشتن وقت کافی، دارای بیشترین اهمیت یا اولویت نسبت به سایر مؤلفه‌ها هستند. نتایج حاصل از به‌کارگیری مدل TAXONOMY نشان می‌دهد به‌ترتیب عوامل نبود امکانات و تسهیلات ورزشی در سطح ادارات دولتی استان کرمان، نبود ورزش‌های مختلف مورد علاقه در سطح سازمان و فقدان سیستم پاداش و تشویق برای کارکنان در ورزش، دارای بیشترین اهمیت یا اولویت نسبت به سایر مؤلفه‌ها هستند. همچنین نتایج حاصل از به‌کارگیری مدل ELECTRE نشان می‌دهد نبود ورزش‌های مختلف مورد علاقه در سطح سازمان، عدم پشتیبانی و حمایت از کارکنان برای شرکت در دوره‌های تخصصی ورزش (مثل داوری و مربیگری) و نبود امکانات و تسهیلات ورزشی در سطح ادارات دولتی استان کرمان، دارای بیشترین اهمیت یا اولویت نسبت به سایر مؤلفه‌ها هستند. با توجه به نتایج روش‌های مختلف مشاهده می‌شود که رتبه‌بندی‌های متفاوتی برای یک مسئله واحد

به دست آمده است. با توجه به نقاط ضعف و قوت این روش‌ها، در این پژوهش برای اجماع در رتبه‌بندی‌های گوناگون از یک روش ادغامی با عنوان روش کپلند استفاده شد که در ادامه هر روش به اختصار توضیح داده می‌شود.

روش کپلند

این روش، تعداد بردها و باخت‌ها را برای هر مؤلفه مشخص می‌کند. این موضوع، در مثال زیر نشان داده شده است. فرض کنید چهار روش رتبه‌بندی SAW، ELECTRE، TOPSIS و TAXONOMY برای مسئله‌ای استفاده شده و نتایجی به شرح جدول ۳ حاصل شده است.

جدول ۳. رتبه‌بندی گزینه‌ها با چهار روش مختلف

گزینه	روش‌های MADM			
	SAW	TOPSIS	ELECTRE	TAXONOMY
A1	۱	۲	۱	۴
A2	۲	۱	۲	۱
A3	۳	۳	۴	۲
A4	۴	۴	۳	۳

برای مثال، اگر به داده‌های جدول ۳ برگردیم، روش‌های مختلفی که A1 را بر A3 ترجیح می‌دهند، عبارتند از ELECTRE، TOPSIS و SAW. به همین ترتیب، ملاحظه می‌شود تنها یک روش معیار A3 را بر A1 ترجیح می‌دهد (TAXONOMY). تعداد روش‌هایی که A1 بر A3 ترجیح می‌دهد، بیشتر از تعداد روش‌هایی است که A3 بر A1 ترجیح می‌دهد. بنابراین براساس بیشتر روش‌ها، A1 بر A3 ترجیح دارد و این مورد را در این مقایسه زوجی، با M نشان می‌دهیم. اگر در این مقایسه زوجی، رأی اکثریت وجود نداشت یا آرا با هم مساوی بود، آن را با X کدگذاری می‌کنیم. M به منزله این است که سطر بر ستون و X بیانگر این است که ستون بر سطر ارجحیت دارد. بار دیگر داده‌های مثال قبل را در نظر بگیرید. با روش کپلند گزینه‌ها دو به دو با هم مقایسه شده و نتایج در جدول ۴ آورده شده است.

جدول ۴. قاعده اکثریت

	A1	A2	A3	A4	($\sum C$)
A1	-	X	M	M	۲
A2	X	-	M	M	۲
A3	X	X	-	M	۱
A4	X	X	X	-	۰
($\sum R$)	۰	۰	۲	۳	

هر مقایسه زوجی، جداگانه، بررسی می‌شود. ستون آخر جدول ۵ ($\sum C$)، تعداد بردها را برای هر معیار و سطر آخر جدول ($\sum R$) تعداد باخت‌ها را برای هر معیار نشان می‌دهد. امتیازی که کپلند به هر گزینه می‌دهد، با کم کردن تعداد باخت‌ها ($\sum R$) از تعداد بردها ($\sum C$) محاسبه می‌شود. با توجه به مثال قبل و براساس روش کپلند، امتیاز هر گزینه، به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$A_1 = \sum C - \sum R = 2 - 0 = 2$$

$$A_2 = 2 - 0 = 2$$

$$A_3 = 1 - 2 = -1$$

$$A_4 = 0 - 3 = -3$$

بنابراین رتبه‌بندی نهایی، به صورت $A_1 = A_2 > A_3 > A_4$ خواهد بود. رتبه‌بندی نهایی عوامل پژوهش حاضر براساس روش کپلند به صورت جدول ۵ است.

جدول ۵. رتبه‌بندی نهایی مؤلفه‌ها براساس روش کپلند

مؤلفه	رتبه نهایی
عدم آگاهی از مزایا و سودمندی‌های ورزشی	۱۷
مشغله زیاد و نداشتن وقت کافی	۵
نداشتن برنامه‌ریزی مناسب برای فعالیت‌های ورزشی کارکنان توسط سازمان	۳
نداشتن انگیزه کافی برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی	۱۳
نبود مربی متخصص در رشته‌های مختلف ورزشی در سطح سازمان	۸
نبود ورزش‌های مختلف مورد علاقه در سطح سازمان	۱
نبود بروشورها، کتاب‌ها و مجلات تخصصی مربوط به ورزش در سازمان	۲۰

ادامه جدول ۵. رتبه‌بندی نهایی مؤلفه‌ها براساس روش کپلند

رتبه نهایی	مؤلفه
۲۴	فقدان گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات در ورزش سازمان (نبود سایت برای ورزش کارکنان)
۱۵	زیاد بودن هزینه فعالیت‌های ورزشی (مشکلات اقتصادی مربوط به ورزش)
۱۲	عدم کفایت نیروی انسانی متخصص در زمینه تربیت بدنی ادارات دولتی
۷	فقدان کلاس‌های آموزشی ورزشی برای افزایش آگاهی عمومی کارکنان
۱۸	عدم فرهنگ‌سازی در زمینه ورزش و تندرستی
۹	فقدان سیستم پاداش و تشویق برای شرکت کارکنان در ورزش
۱۶	نبود مراکز و خدمات مشاوره‌ای ورزش در ادارات دولتی استان کرمان
۱۴	کمبود مسابقات ورزشی در بین کارکنان
۱۱	عدم حمایت مسئولان ادارات از شرکت کارکنان در فعالیت‌های ورزشی
۶	نبود افراد متخصص در رأس ورزش ادارات دولتی استان کرمان
۲۳	نگرانی در مورد آسیب‌دیدگی در ورزش‌ها
۲۱	فقدان نگرش مثبت مسئولان ادارات دولتی به امر ورزش
۲	نبود امکانات و تسهیلات ورزشی در سطح ادارات دولتی استان کرمان
۴	عدم پشتیبانی و حمایت از کارکنان برای شرکت در دوره‌های تخصصی ورزش (مثل داوری و مربیگری)
۱۹	ضعف مهارت در رشته‌های مختلف ورزشی در کارکنان
۱۰	مشکلات مربوط به سلامتی و جسمانی (مشکلات پزشکی)
۲۲	عدم همکاری از طرف خانواده کارکنان
۲۵	نداشتن همراه برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی

بحث و نتیجه‌گیری

بررسی‌های تاریخی نشان می‌دهد در گذشته ورزش اغلب به‌عنوان یک سرگرمی برای پرکردن اوقات فراغت مطرح بود، ولی انجام ورزش‌های مختلف در زمان حال، علاوه بر سرگرمی که موجب نشاط و شادی می‌شود، سبب افزایش سطح سلامتی و بقای عمر می‌شود و در تلاش روزافزون در راستای گسترش و ترویج آن در سطح عمومی است. زندگی ماشینی امروز و کم‌تحرکی، ضرورت توسعه برنامه‌های ورزشی را در جامعه و برای عموم اقشار و به‌خصوص کارمندان که زندگی بی‌تحرک‌تری دارند، چند برابر کرده است و به‌نظر می‌رسد که یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های زندگی در دنیای امروز، حفظ سلامتی و تندرستی افراد است که با انجام حرکات مناسب ورزشی بخش اعظم آن قابل حصول است. با وجود تمام مزایای فعالیت‌های جسمانی و ورزشی، باز هم مشکلات عدیده‌ای بر سر راه افراد جامعه و به‌خصوص کارمندان وجود دارد که سبب می‌شود این افراد نتوانند در این‌گونه فعالیت‌ها شرکت کنند.

یافته‌های پژوهش براساس مدل نهایی (کپلند) جدول ۵ نشان داد که سه علت اصلی عدم مشارکت کارکنان ادارات دولتی استان کرمان در فعالیت‌های ورزشی، به‌ترتیب نبود ورزش‌های مختلف مورد علاقه در سطح سازمان، نبود امکانات و تسهیلات ورزشی در سطح ادارات دولتی استان کرمان و عدم برنامه‌ریزی مناسب برای فعالیت‌های ورزشی کارکنان است. در مجموع نتایج پژوهش حاضر در زمینه موانع مشارکت کارکنان در فعالیت‌های ورزشی با نتایج تحقیقات دان و همکاران (۲۰۰۴) (۱۱) همخوانی دارد. این گروه تحقیقاتی نیز سه عامل اصلی حاصل از نتایج این تحقیق را جزء موانع اصلی مشارکت در فعالیت‌های جسمانی و ورزشی عنوان کردند. از سوی دیگر نتایج این پژوهش با نتایج تحقیق آلیسون و همکاران (۲۰۰۸) (۹) مغایر است. این محققان موانع اصلی مشارکت مردان در فعالیت‌های جسمانی و ورزشی حاصل از پژوهش را جزء موانع کم‌اهمیت‌تر ارزیابی کردند. به‌نظر می‌رسد تفاوت در جامعه آماری عامل اصلی این تضاد باشد.

نبود ورزش‌های مختلف مورد علاقه در سطح سازمان، مهم‌ترین مؤلفه‌ای بود که در این پژوهش به‌عنوان مانع برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی از طرف کارکنان مطرح شد. می‌توان گفت علاقه یکی از مهم‌ترین عواملی است که می‌تواند کارکنان را حتی با وجود موانع و مشکلات متعدد در سر راه انجام فعالیت‌های ورزشی، به مراکز و سالن‌های ورزشی بکشاند و این قدرت را به فرد می‌دهد تا مشکلات این راه را تحمل کند و به فعالیت بپردازد. از سوی دیگر، ماهیت فعالیت‌های ورزشی به‌نحوی است که به‌طور طبیعی وقتی فرد یک بار در این‌گونه فعالیت‌ها شرکت می‌کند، از آن لذت می‌برد و بی‌شک در

فرصتهای دیگر در صورت مهیا شدن شرایط و امکانات مایل به شرکت مجدد در فعالیتهای ورزشی است. پس می‌توان گفت که علاقه در افراد در صورت آماده بودن امکانات و تسهیلات لازم می‌تواند عامل مشوق در راستای شرکت بیشتر کارکنان در فعالیتهای ورزشی باشد. این عاملی است تا کارکنان نتوانند در ورزش‌های مختلف شرکت کنند و از مزایای مفید آن بهره‌مند شوند. محقق پیشنهاد می‌کند با توجه به اهداف تعیین‌شده در زمینه ورزش سازمان‌های دولتی و راهبردها و خط‌مشی‌های ادارات دولتی استان کرمان، از ورزش‌هایی استفاده شود که بیشتر با علاقه کارکنان همخوانی دارد، مانند ورزش شنا، کوه‌نوردی و فوتسال که با توجه به پاسخ‌های گروه نمونه نسبت به ورزش مورد علاقه‌شان، دارای بیشترین اولویت بودند.

دومین مؤلفه‌ای که از طرف کارکنان به‌عنوان مانع شرکت در فعالیتهای ورزشی مطرح شد، نبود امکانات و تسهیلات ورزشی در سطح ادارات دولتی استان کرمان بود. به‌نظر می‌رسد نزدیک نبودن مکان‌های ورزشی برای کارکنان، در اختیار نگذاشتن مکان‌های ورزشی توسط اداره کل ورزش و جوانان، پرجمعیت بودن این‌گونه مکان‌ها، کافی نبودن امکانات ورزشی، نگهداری ناصحیح از امکانات ورزشی، کمبود مکان‌های ورزشی و غیره، از مواردی بود که کارکنان مطرح کردند. امروزه مشخص شده است ورزش مناسبی که می‌تواند برای کارکنان مفید باشد، ورزش همگانی است که خوشبختانه به تجهیزات و وسایل گران‌قیمت نیاز ندارد و یکی از بهترین اقداماتی که در این زمینه می‌توان انجام داد، تلاش در راستای راه‌اندازی ایستگاه‌های ورزشی صبحگاهی در فضاهای موجود در سطح ادارات دولتی استان کرمان است که این کار با تلاش و همت مسئولان سازمان متبوع به‌راحتی اجرایشده است.

سومین مانع بر سر راه شرکت در فعالیتهای ورزشی که کارکنان ادارات دولتی استان کرمان مطرح کردند، عدم برنامه‌ریزی مناسب برای فعالیتهای ورزشی کارکنان بود. در این راستا برخی عوامل می‌توانند روی کیفیت برنامه‌های ورزشی طراحی‌شده برای کارکنان مؤثر باشند، از این‌رو باید با شناسایی بیشتر این عوامل و تقویت هرچه بیشتر و استفاده بیشتر آنها در برنامه‌ریزی‌های آینده، به مشارکت بیشتر کارکنان در فعالیتهای ورزشی اقدام کرد. همچنین برنامه‌ریزی فعالیتهای ورزشی باید به‌نحوی باشد که باعث ایجاد انگیزه در شرکت‌کنندگان شود تا افراد شرکت‌کننده به آن فعالیت علاقه نشان دهند و به‌طور منظم و مستمر در آن شرکت کنند. برخی از مواردی که به‌طور عمومی می‌توانند موجب بهبود برنامه‌ریزی مناسب برای فعالیتهای ورزشی کارکنان شوند، عبارتند از: روزهای هفته و ساعات تمرینی مناسب (با توجه به ماهیت فعالیتهای ورزشی بهترین زمان برای انجام ورزش بعدازظهرهاست)؛

مدت فعالیت جسمانی و ورزشی؛ نوع ورزش مورد استفاده برای کارکنان در سنین مختلف؛ مکان‌هایی که موجب جذب افراد به فعالیت‌های ورزشی شوند، زمان‌هایی که بیشتر افراد دارای وقت آزادند؛ ایجاد مشوق‌های لازم برای شرکت کارکنان در ورزش توسط مسئولان و غیره. این عوامل را می‌توان در برنامه‌ریزی فعالیت‌های ورزشی در نظر گرفت.

به‌طور کلی بررسی تحقیقات انجام‌گرفته و نیز یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد با وجود تمام مزایای فعالیت‌های ورزشی، مشکلات عدیده‌ای بر سر راه کارکنان ادارات دولتی استان کرمان وجود دارد که سبب می‌شود این افراد نتوانند در این‌گونه فعالیت‌ها شرکت کنند. امید است مسئولان ورزشی مربوطه و استان کرمان با توجه به موانع موجود برای مشارکت کارکنان در فعالیت‌های ورزشی برای رفع آنها تلاش کنند و از این طریق گام مؤثری در راستای مشارکت کارکنان در فعالیت‌های ورزشی برداشته شود و ضمن بهره‌مندی آنها از مزایای ورزش، موجب رشد و تعالی ادارات دولتی استان کرمان شود.

منابع و مأخذ

۱. جلیلی، قاسم. (۱۳۸۴). "موانع فعالیت بدنی در جوانان در کشورهای پیشرفته". تهران: انتشارات بامداد کتاب، ص ۲۸۷.
۲. رحمانی، علی؛ شارع‌پور، محمود و رضایی، صدیقه. (۱۳۹۰). "سنجش تمایز سرمایه اجتماعی جوانان با محوریت مشارکت ورزشی". فصلنامه جامعه‌شناسی مطالعه جوانان، دوره ۲، شماره ۲، صص ۶۲-۳۷.
۳. سالاری، علی. (۱۳۸۷). "دلایل عدم مشارکت دانشجویان پسر دانشگاه آزاد اسلامی واحد تفت". پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد دانشکده تربیت بدنی دانشگاه فردوسی مشهد، ص ۱۲۵.
۴. شعبان‌زاده، لقمان. (۱۳۸۴). "موانع مشارکت دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه شهرستان اشنوین در فعالیت‌های ورزشی در اوقات فراغت". پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد دانشکده تربیت بدنی دانشگاه شهید بهشتی تهران، ص ۱۱۸.
۵. عالیپور، لیلیا. (۱۳۸۶). "بررسی وضعیت فعالیت روزمره زندگی سالمندان ساکن در سرای سالمندان صادقیه اصفهان". پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، صص ۶۲-۳۷.
۶. عبدلی، بهروز. (۱۳۸۶). "مبانی روانی - اجتماعی تربیت بدنی و ورزش". تهران: بامداد کتاب، ص ۱۹۰.

۷. میرغفوری، حبیب‌الله؛ صیادی، حسین و میرفخرالدینی، حیدر. (۱۳۸۸). "بررسی و تحلیل مسائل و مشکلات مؤثر بر مشارکت زنان در فعالیتهای ورزشی". نشریه مدیریت ورزشی، دوره ۱، شماره ۱، صص ۸۳-۱۰۰

۸. نقدی، اسدالله. (۱۳۹۰). "موانع فرهنگی -اجتماعی مشارکت زنان در فعالیتهای ورزشی". فصلنامه زن در توسعه و سیاست (پژوهش زنان)، دوره ۹، شماره ۱، صص ۱۶۳-۱۴۷

9. Alison R., Williams, B., Irvine, L., Iain, K. (2008). "Why older people don't participate in leisure time physical activity: A survey of activity levels, beliefs and deterrents". *Journal of Physical Activity among Older People*, 47(4), pp: 67-84.
10. Chao, A., Connell, C., Jacobs, E., Patel, A. (2006). "Amount, type and timing of recreational physical activity in relation to colon and rectal cancer in older adults". *American Association for Cancer Research, Cancer Epidemiology Biomarkers*, 13(12), pp: 2187-2195.
11. Dunn, N, Strain, L. (2004). "Care givers at risk, changes in leisure participation". *Journal of Leisure Research*, 33(1), pp : 32-35.
12. Ingebretsen, R. (2008). "The relationship between physical education and mental factors in the elderly". *Scandinavian Journal of Social Medicine*, 29, pp: 153-159.
13. Jimes, A., Tandy, R., Busser, L. (2008). "The influence of perceived competence activity importance and barriers on adolescent leisure participation". *Journal of European Physical Education Review*, 66, pp: 305-309.
14. Kandy, J. (2007). "The experience of adolescent girls at swimming pools". *Journal of Leisure Research*, 32(2), pp: 262-280.
15. Oglesby, C. (2008). "Women in sport, the synthesis begins". North America: Sage Publications, p: 260.
16. Patel, A., Jacobs, E., Calle, E. (2007). "Recreational physical activity and risk of prostate cancer in a large cohort of U.S. men". *American Association for Cancer Research, Cancer Epidemiology Biomarkers*, 14(1), pp: 275-279.
17. Shephard, R. (2007). "Communicating physical activity and health messages: Science into practice". University of Toronto, Canada, On CDC Conference, pp: 16-34.

18. Wicker, P., Hallmann, K., Breuer, C. (2012). "Micro and macro level determinants of sport participation". *Sport, Business and Management: An International Journal*, 2(1), pp: 51 – 68.

